

PRÁCA S CHEMICKÝMI LÁTKAMI (verzia z 30. augusta 2006)

Sociálni partneri v európskom chemickom priemysle – EMCEF a ECEG – sa od decembra 2004 spolupodieľajú na sociálnom dialógu v rámci priestoru vytvoreného Komisiou EÚ. Už aj pred r. 2004 spolupracovali v niektorých oblastiach a na niektorých projektoch, medzi iným aj na projekte Zodpovednej starostlivosti. EMCEF, ECEG a Cefic sa už v r. 2003 dohodli na spoločnom Memorande porozumenia o zodpovednej starostlivosti. Jeho obsah sa spolu s aktivitami v iných oblastiach premietol do pracovného programu pre oblasť sociálneho dialógu na roky 2005 / 2006.

EMCEF – Európska federácia pracovníkov banského, chemického priemyslu a energetiky pozostáva z 2.5 milióna manuálne pracujúcich a THP pracovníkov v 35 európskych krajinách a zo 131 národných odborových organizácií. Je členskou organizáciou ETUC a bola založená v r. 1996.

Súčasťou aktivít začatých v rámci tohto dvojročného pracovného programu bolo aj posúdenie doterajšieho stavu v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti v samotnom

ECEG – nezávislá federácia v rámci organizácií Cefic zastupujúcich európsky chemický priemysel v mnohých oblastiach – bola založená v r. 2002 a v súčasnosti združuje 21 národných združení zamestnávateľov v chemickom priemysle v týchto európskych krajinách.

chemickom priemysle, ako aj v nadväzujúcich odvetviach, pokiaľ ide o používanie chemických výrobkov. Sociálnym partnerom v súlade s týmto pracovným programom ide o zabezpečovanie informácií a vzdelávania zamestnancov v chemickom priemysle a nadväzujúcich odvetviach

ohľadne bezpečného používania chemických výrobkov; o šírenie najlepšej praxe v chemickom priemysle a nadväzujúcich odvetviach a o účasť na hodnotení účinnosti regulatívov a predpisov vydaných orgánmi v tejto oblasti.

Skupina európskych zamestnávateľov v oblasti chémie (European Chemical Employer Group, ECEG) a Európska federácia pracovníkov banského, chemického priemyslu a energetiky (European Federation of Mine, Chemical and Energy Workers' Federation, EMCEF) sa vo februári 2005 dohodli na pracovnom programe sociálneho dialógu, a to so zameraním na 3 hlavné témy: kvalifikácia/celoživotné vzdelávanie, zodpovedná

starostlivosť a pracovno-právna politika/REACH/bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci (BOZP). Odvtedy rokovali o spoločných pozíciách v pracovných skupinách a na plenárnych zasadnutiach a aj na výročnej konferencii. Na plenárnom zasadnutí v septembri 2005 bolo prijaté spoločné vyhlásenie o REACH. Časom budú nasledovať ďalšie vyhlásenia k dvom ďalším otázkam na programe sociálneho dialógu.

REACH sa stal významným bodom/problémovým okruhom tohto programu, a to vzhľadom na jeho dôležitosť z hľadiska budúcnosti chemického priemyslu. ECEG a EMCEF preto vyjadrili obavy v súvislosti s novými okolnosťami sťažujúcimi konkurencieschopnosť tohto odvetvia a požadovali, aby sa spriechodnila legislatíva. ECEG a EMCEF okrem toho vyhlásili, že predložia a začnú nové iniciatívy, čo by mohlo pomôcť zvýšeniu štandardu BOZP v priemyselnej výrobe a pri používaní chemických výrobkov. Keďže BOZP je súčasťou nosného programu sociálnych partnerov v mnohých krajinách, ECEG a EMCEF usúdili, že by sa mali pokúsiť plniť očakávania v tejto oblasti v súvislosti so svojou účasťou na rozprave v rámci REACH.

Sociálni partneri po posúdení situácie v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v chemickom priemysle skonštatovali, že výskyt chorôb z povolania v samotnom chemickom priemysle je našťastie pomerne nízky. Jedným z vysvetlení toho je skutočnosť, že výrobcovia v chemickom priemysle si uvedomujú zdravotné a bezpečnostné riziká spolu s vysokou dôležitosťou informácií a školení o rizikách spojených s chemickými látkami. Združenia zamestnávateľov, odbory a zástupcovia vedenia aj pracujúcich sa tak na národnej úrovni, ako aj na pracoviskách výrazne angažujú vo veci hľadania možností nepretržitého zdokonaľovania v tejto oblasti. Samozrejme, stále je tu ešte priestor na vylepšenia a bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci preto zostanú na programe dňa.

Sociálni partneri v chemických odvetviach okrem toho dospeli k záveru, že REACH by istým spôsobom mohol pomôcť zvýšiť štandard v oblasti BOZP, ak sa tento chápe ako niečo, k čomu nedochádza automaticky – len preto, že je k dispozícii viac údajov, ale ako proces, ktorý si vyžaduje ďalšie iniciatívy.

Medzičasom sa už začalo s niekoľkými iniciatívami. ECEG a EMCEF usporiadali v marci a máji 2006 konferenciu a pracovný seminár pre nové členské štáty EÚ a kandidátske krajiny, aby informovali združenia zamestnávateľov a organizácie pracujúcich

o normách a činnostiach týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia v chemickom priemysle a o svojich aktivitách v rámci REACH. Uskutočnili sa napríklad konkrétne aktivity týkajúce sa niekoľkých druhov/skupín výrobkov používaných v chemickej výrobe, s cieľom hľadať možnosti ďalšieho zvyšovania štandardu bezpečnosti a ochrany zdravia. V prvom kroku sa nadviazal kontakt so sociálnymi partnermi v nadväzujúcich užívateľských odvetviach a v sektore služieb, aby sa zistilo, či jestvuje možnosť navzájom sa podeliť o skúsenosti a tiež ďalej zvyšovať štandard BOZP v týchto odvetviach. Čoskoro sa začne s viac rozpracovanými aktivitami, ktoré sa môžu stať súčasťou sociálneho dialógu v chemickom priemysle (ako aj v nadväzujúcich odvetviach) a pri ktorých sociálni partneri v chemickom priemysle ponúknu možnosť podeliť sa o svoje skúsenosti, ale zároveň využijú príležitosť na to, aby sa dozvedeli viac o použití chemických látok v iných odvetviach.

V tejto malej brožúrke sú zhrnuté doposiaľ uskutočnené činnosti. Je to iba prehľad; viac podrobností poskytne na požiadanie ECEG, EMCEF a CEFIC.

Prínosy z týchto programov:

- Zamestnancom prinesú bezpečnejšie a čistejšie pracovné prostredie s menším počtom nehôd a úrazov, čím sa zvýši aj kvalita ich života.
- Menší výskyt nehôd a úrazov znamená pre zamestnávateľov okrem iného zvýšenie produkcie a menšie narušenie výrobného procesu.
- Celoodvetvová kultúra neustáleho zvyšovania bezpečnosti povedie k zvýšeniu dôveryhodnosti a k lepšej povesti odvetvia a je zároveň prípravou na riadenie rizík v rámci REACH.

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA 1

VINYL 2010 – KOMPLEXNÉ PVC HOSPODÁRSTVO

Európski výrobcovia polyvinyl chloridu (PVC) počas posledných niekoľkých rokov pripravili a realizovali dobrovoľné podujatie pod názvom Vinyl 2010. Na rozdiel od väčšiny iných (ak nie všetkých) dobrovoľných iniciatív, Vinyl 2010 pokrýva celý cyklus obhospodarovania daného materiálu – od výroby suroviny až po odpad zo spotrebovaného výrobku. Sektor PVC je uprostred tejto kampane, ktorej cieľom je zlepšiť hospodárenie s týmto výrobkom a pomôcť zhostiť sa úlohy zabezpečovania udržateľného rastu. Popri tom sa riešila aj otázka imidžu na verejnosti, ktorý bol na konci 20. storočia čoraz viac negatívny.

Štyrmi zakladajúcimi členskými organizáciami sú Európska rada výrobcov vinylu (European Council of Vinyl Manufacturers), Európski spracovatelia plastov (European Plastics Converters), Európska rada plastifikátorov a medziproduktov (European Council for Plasticisers and Intermediates) a Európske združenie výrobcov stabilizátorov (European Stabiliser Products Association). Tieto organizácie spoločne zastupujú približne 23 000 podnikateľských subjektov zamestnávajúcich vyše pol milióna ľudí.

JASNÉ CIEĽOVÉ HODNOTY, KONKRÉTNE PROJEKTY

Títo výrobcovia surovín, spracovatelia a dodávatelia medziproduktov spolupracujú na plnení záväzku, ktorý sa premietol do jasných číselných cieľov, konkrétnych projektov a finančných výkazov. Vypracovali sa napríklad smerné čísla a iniciatívy pre monitorovanie emisií počas výroby PVC, použitie aditív a nakladanie s odpadmi na konci životného cyklu PVC. Tieto projekty sa týkajú širokého spektra rôznych oblastí, a to od zdokonaľovania technologických procesov až po výskum, od zberu a recyklácie odpadu od spotrebiteľov až po komunikáciu so zainteresovanými stranami na seminároch, výstavách a na iných fórach.

Výsledky týchto činností sú jasným dokladom toho, že výrobcovia si počínajú lepšie, a aj toho, že je ešte čo zlepšovať, či už ide o znižovanie emisií alebo o cieľové hodnoty pri recyklácii. Hlavným zdrojom informácií je rozsiahla výročná správa Vinyl 2010 schválená nezávislým audítorom. Dokladá plnenie zámerov, poskytuje aktuálne informácie o projektoch a finančné informácie a pojednáva aj o ďalších stránkach tejto iniciatívy.

SPOLUPRÁCA S OSN A ĎALŠÍMI ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI

Vinyl 2010 zachádza ďalej, ako len po vytvorenie spoločnej platformy pre členov reťazca na dodávky PVC. Možnosť aktívnej účasti získavajú na základe členstva v monitorovacom výbore aj zainteresované strany rôzneho pôvodu. Táto skupina združuje vo svojich radoch akademikov, členov Európskej komisie a Európskeho parlamentu a odborárov. (K účasti boli prizvaní aj rozhodujúci aktéri z environmentálnych a iných mimovládnych organizácií. Zatiaľ však odmietajú, a to aj napriek pozitívnej odozve na iniciatívu Vinyl 2010.)

Monitorovací výbor prispieva významným dielom tým, že pomáha pri stanovovaní cieľov, priorít pre projekty a profilácii budúcich činností. Podrobne sleduje všetky aktivity v rámci Vinyl 2010 a každoročne posudzuje dosiahnutý pokrok. V rámci plánovaného posúdenia tohto dobrovoľného záväzku po piatich rokoch implementácie sa výbor veľmi konkrétne podieľal na revízii cieľov. Zrevidovaný záväzok bol zverejnený v 2. štvrtroku 2006 a možno ho nájsť na webovej stránke www.vinyl2010.org.

Význačného uznania za splnené ciele a úspechy sa iniciatíve Vinyl 2010 dostalo v októbri 2004, keď túto organizáciu prijala za svojho partnera Komisia OSN pre udržateľný rozvoj.

Vinyl 2010 sa stal jedným z prvých priemyselných odborov, ktoré dostali pozvanie prezentovať svoju činnosť na európskom plenárnom zasadnutí Komisie OSN pre udržateľný rozvoj (CSD) v Ženeve v decembri 2005 a opätovne na 14. celosvetovom zasadnutí Komisie OSN pre udržateľný rozvoj v máji 2006.

POKROK V MINULOSTI, PLÁNY DO BUDÚCNOSTI

Samozrejme, že dôležité sú aj výsledky. K preukázateľným úspechom iniciatívy Vinyl 2010 patrí aj:

- Úplné vyradenie stabilizátorov na báze kadmia v EÚ 15 v r. 2001.
- 20,2% zníženie podielu stabilizátorov na báze olova oproti cieľovému zníženiu o 15% dosiahnutému v r. 2005.
- 50% recyklácia zberateľného disponibilného odpadu zo spotrebovaného PVC pochádzajúceho z potrubí, okien, inštalácií a zastrešovacích fólií v r. 2005.

- Počas posledných dvoch rokov bolo pod záštitou iniciatívy Vinyl 2010 zorganizovaných niekoľko stretnutí s výrobcami PVC živíc z Maďarska, Českej republiky, Poľska a Slovenska a so spracovateľmi plastov z 10 nových členských štátov EÚ, a to s cieľom šíriť najlepšiu prax po celej Európe.

Výrazná angažovanosť všetkých účastníkov aktivít v dodávateľskej sieti umožnila partnerom integrovane pristupovať k zabezpečeniu toho, čo oni sami označujú ako 'obhospodarovanie výrobku počas celého jeho životného cyklu', a to na základe uplatňovania inovácií a spoločného využívania najlepších praktických skúseností v záujme dosahovania väčšej udržateľnosti. Situáciu vnímajú tak, že došlo k pokroku a že iniciatíva Vinyl 2010 bude mať ďalšie realizačné výstupy. Jestvuje nádej, že sa to ešte viac umocní, keď sa koncom tohto roka oznámi výsledky prieskumu percepcie zadaného v rámci Vinyl 2010. Tento prieskum sa zameril na decíznu sféru, na užívateľov z nadväzujúcich odvetví, zadávateľov a na samotný výrobný odbor, a pomôže určiť súčasný stav iniciatívy a ďalší postup.

Európsky sektor PVC bol prvým pododvetvím chemického priemyslu, v ktorom vznikla takáto dobrovoľná iniciatíva a ktorý sa úspešne angažoval v otázkach bezpečnosti a ochrany zdravia a aj životného prostredia. Sociálni partneri v sektore PVC podpísali v októbri 2000 dohodu, v ktorej sa určili oblasti spolupráce a spoločné činnosti. Okrem iného sa stanovil záväzok sociálnych partnerov zvyšovať úroveň BOZP a ochrany životného prostredia v pododvetví PVC v nových a budúcich členských štátoch EÚ. V r. 2002 bola za podpory Komisie EÚ zorganizovaná konferencia, aby sa prerokovali otázky zlepšovania zdravotných a bezpečnostných podmienok v pododvetví PVC v strednej a východnej Európe. Na tejto konferencii sa zúčastnili zástupcovia zamestnávateľov aj odborov, ktorí sa zaviazali iniciovať aktivity v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia, ako aj životného prostredia. Výsledky tejto konferencie vrátane niekoľkých podrobných odborných príspevkov boli zdokumentované na CD-ROMe.

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA 2

ISOPA: S OSVETOU PRIAMO K RECIPIENTOVI

Po analýze, ktorá ukázala, že až 80% priemyselných havárií súvisí so správaním sa ľudí, sa Európske združenie výrobcov diizokyanátov a polyolov (European Diisocyanates and Polyols Producers Association - ISOPA) podujalo na akciu. Jeho členovia pripravili a 1. januára 2006 začali realizovať celoodvetvový program pod názvom Walk the Talk so zámerom propagovať bezpečnejšie používanie chemických látok používaných pri výrobe polyuretánov.

Cieľom programu Walk the Talk je zvýšiť úroveň bezpečnosti, ochrany zdravia a životného prostredia u všetkých európskych výrobcov polyuretánov, a to zameraním sa na bezpečnosť správania sa užívateľov látok s obsahom polyuretánu. Vychádza sa pritom z poznatku, že šírením osvetu a poznatkov o najlepšej praxi sa dajú docieľiť pozitívne zmeny v správaní a tým aj významné zníženie počtu nehôd na pracoviskách.

PRISPÔSOBENÉ INDIVIDUÁLNYM POTREBÁM

Tento program sa orientuje na zmenu pracovných návykov prostredníctvom informovania o prínosoch bezpečnejšieho správania. Zástupcovia dodávateľov navštevujú zákazníkov, aby sa s nimi pohovárili o ich práci a potrebách. Spoločne rozoberú terajšie praktiky, vytypujú potenciálne citlivé otázky a uzhdnú sa na hlavných oblastiach, kde je potrebné zaškolenie. Kľúčový význam tu má rozvíjanie dialógu s robotníkmi vo fabrikách a vychádzanie z poznania špecifik ich činnosti.

Program Walk the Talk je prispôsobený tak, aby zodpovedal individuálnym situáciám, pričom dodávatelia chemických látok úzko spolupracujú so svojimi zákazníkmi, aby pomohli pretlmočiť tento program ich pracovníkom. Hlavnou náplňou tejto iniciatívy je nepretržité zdokonaľovanie a preto sú s ňou spojené pravidelné následné akcie, dialóg a tímová práca v súčinnosti medzi dodávateľmi a zákazníkmi – čo sú základné predpoklady úspechu.

The content

Good workplace* ventilation

- Check that extraction system is switched on
- Place hood as near as possible above the source
- Repeatedly check flow-direction
- A fume hood is most appropriate for laboratory areas
- Foam production on a conveyor requires very good extraction in the tunnel and at the cut off area.
- Air curtains improve the extraction efficiency

* includes warehouse

isopa
16

Respiratory Equipment

If in doubt, always wear respiratory protection equipment

isopa
18

Continuous use of the correct PPE

Wear protective gloves

Wear overall & boots

In emergencies wear overall and/or heavy duty apron

Wear eye protection

isopa
17

isopa
EUROPEAN ASSOCIATION & POLISH
CONFEDERATION OF CHEMISTS

9

Tento program vychádza z rozsiahlych skúseností členských spoločností a ich zákazníkov. Tieto skúsenosti umožnili združeniu ISOPA vypracovať celý rad odporúčaní týkajúcich sa bezpečnosti pri používaní polyuretánových chemikálií a riešenia havarijných situácií.

Diisokyanáty sú potenciálne nebezpečné chemické látky, ktoré pri nesprávnom použití predstavujú riziko. Aj keď je pre tento priemyselný odbor príznačná bezpečnosť a má dobrú povest', predsa len sa vyskytli úrazy v dôsledku nesprávneho zaobchádzania s diisokyanátmi.

VÝRAZNÉ POSOLSTVÁ PRE CELÚ EURÓPU

Každý program rieši individuálne požiadavky podľa druhu materiálov, s ktorými sa manipuluje na pracoviskách príslušnej spoločnosti. Vyvinuli sa ťažiskové moduly pre kľúčové výrobky, menovite pre metylén difenyl diizokyanát (MDI) a toluén diizokyanát (TDI), a pre pomocné materiály. Týmito modulmi sa rieši celé spektrum rôznych otázok, od fyzikálnych a chemických vlastností materiálu, cez jeho účinky na zdravie a príklady nebezpečného a bezpečného správania sa, až po čistotu a bezpečnosť na pracovisku, správne používanie osobných ochranných pomôcok, odstraňovanie uniknutých kvapalín a havarijné procedúry v prípade styku s chemickou látkou alebo ohňom. Združenie ISOPA šíri výrazné posolstvá po celej Európe. Vydalo už školiace materiály v 11 jazykoch a nové brožúry v piatich rôznych jazykoch, čím nabáda každého v tomto odbore k uvedomeniu si, že je len na ňom, aby sa pri narábaní s týmito chemickými látkami správal bezpečným a primeraným spôsobom.

Available in 11 languages

MDI Kémiai tulajdonságok

Az MDI sok anyaggal reakcióba fog lépni – különösen aminosókkal, ammónium hidroxidokkal, alfa A magasabb hőmérséklet gyorsabban végbeemelő reakciókat a > 40°C feletti hőmérsékletetől. Miközben reakció hő & gázok fejlődnek (CO₂) képződik. Egeszszégy Aveszélyes nyomások.

Hol vannak jelen ezek a körülmények?

Was ist Walk the Talk?

Walk the Talk ist ein Initiativ...
 • Die Initiative hat folgende Ziele:
 • Die Initiative hat folgende Ziele:
 • Die Initiative hat folgende Ziele:

Quel est le but de cette initiative?

Le but de cette initiative est d'améliorer les niveaux de santé et de sécurité dans l'industrie européenne des polyuréthanes, en promouvant la prise de conscience et en améliorant les pratiques d'exécution. En retour, ceci devrait conduire à un changement positif des comportements et à une réduction sensible du nombre d'accidents sur les lieux du travail.

Önszervezési célkitűzések

- Sürekli gelisim prosesi çerçevesinde Destek Programını takip etmek
- İyi bir örnek olmak - her zaman
- Profesyonel davranmak

Fak 2 Uppföljning

- Regelbunden uppföljning av säkerheten bör göras av både råvaroleverantörrens representant tillsammans med ansvarig person vid varje besök – och de bör vara sälliga
- Blunda inte för "problemaktare" – diskutera beteendet eller problemet, föreslå förbättringar och informera ansvarig person

Nyckeln är kontinuerlig uppföljning med målet att utveckla ägandeskapet av beteendeförbättringar

www.isopa.org

Táto organizácia sa zasadzuje za celoplošné prijatie programu Walk the Talk v celom odbore a očakáva množstvo prínosov vrátane menšieho počtu nehôd a úrazov, nárastu produkcie a menšieho narušenia výrobného procesu, zlepšenia vzťahov s obyvateľstvom v danej lokalite a s orgánmi miestnej samosprávy a samozrejme aj v podobe pomoci spoločnostiam pri pripravovaní sa na legislatívu EÚ známu ako REACH.

ÚLOHY A MOŽNOSTI NAPREDOVANIA

Informovanosť o programe Walk the Talk značne vzrástla vďaka hojnému zastúpeniu združenia ISOPA na Výstave a konferencii o polyuretánoch koncom marca 2006, ktorá sa konala v Maastrichte. Informácie o tomto programe si vyžiadali spoločnosti zo 16 členských štátov EÚ a 90% z nich prejavilo veľký záujem o účasť na ňom. Ďalšie dopyty prišli od spoločností so sídlom na strednom Východe, v Afrike, Južnej Amerike, Ázii a v USA. Združenie ISOPA sa zameralo na zaangažovanie menších spoločností, ktoré prišli do Maastrichtu, a aj na systémovo-inžinierske firmy a distribútorov, ktorí sú ich hlavnými dodávateľmi. ISOPA nabáda zástupcov systémovo-inžinierskych firiem a distribútorov k tomu, aby sa zapojili a potom zúročili poznatky v styku so svojimi zákazníkmi.

V ďalšej etape programu sa vyhotovia preklady do viacerých jazykov, napríklad do ruštiny a gréčtiny, a doplnia sa informácie o ďalších chemických látkach vrátane metylén chloridu.

Členovia ISOPA sa plne angažujú v programe „Walk the Talk“. Ponímajú to ako neoddeliteľnú súčasť svojej činnosti v nadchádzajúcom období – v chemickom priemysle budúcnosti, v ktorom bude REACH zohrávať závažnú úlohu.

Poznámka: V štádiu „úvah“, ktoré predchádzalo detailnému rozpracovaniu tohto programu, mala ISOPA dve rokovania s EMCEF, na ktorých sa pozornosť venovala najmä hlavným zdrojom znepokojenia a niektorým stránkam komunikácie.

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA 3

SOLVENTS@WORK

Kampaň zameraná na obhospodarovanie výrobkov, ktorej pilotná fáza prebehla v r. 2004 a ktorú Európska skupina pre rozpúšťadlá v priemysle (European Solvents Industry Group, ESIG) uviedla minulý rok v 25 krajinách EÚ, sa prevažne orientuje na malé a stredne veľké podniky (SME). Je reakciou na jasnú potrebu jednoduchších spôsobov informovania o bezpečnosti a ochrane zdravia pri používaní rozpúšťadiel. Rozpúšťadlá majú široké spektrum aplikácií a využívajú sa vo veľkom počte rôznych odvetví, čo znamená, že informácie o nich sa musia dostať k desiatkam tisícok užívateľov zväčša pracujúcich v malých firmách, ktoré zamestnávajú menej ako 50 ľudí. Už predtým boli k dispozícii informačné materiály z rôznych zdrojov, tie však boli vo všeobecnosti príliš komplikované a podrobné na to, aby boli naozaj použiteľné u týchto skupín menších užívateľov.

ESIG preto vyvinul jednoduchý, pritom však účinný komunikačný nástroj pozostávajúci zo súboru informácií, v ktorom bol plagát „Čo sa môže a čo nie“ a brožúra s názvom „Solvents@work – sprievodca bezpečnými pracovnými postupmi“.

ÚSPEŠNÁ SPOLUPRÁCA

ESIG si uvedomovala, že na obsiahnutie príslušnej cieľovej skupiny je potrebná efektívna sieť, a preto sa obrátila na distribútorov chemikálií. Výrobcovia rozpúšťadiel už úzko spolupracujú s touto skupinou, keďže väčšina SME nakupuje výrobky od distribútorov, ktorí zabezpečujú odbyt v mene členských spoločností ESIG. Táto spolupráca sa ukázala byť účinným a úspešným prostriedkom na tlmočenie tohto komunikačného zámeru.

V záujme maximalizácie dopadu informačno-osvetovej kampane skupiny ESIG vznikol v jej rámci celý rad partnerstiev; napríklad v Spojenom kráľovstve, Taliansku a Portugalsku sa jej v testovacej, ako aj propagačnej fáze dostalo opory zo strany regulačných orgánov.

ESIG doposiaľ obsiahla najmenej 50 000 SME, pričom odozva tejto cieľovej skupiny bola veľmi pozitívna. Všetko nasvedčuje tomu, že plagát a brožúra sa stali efektívnymi nástrojmi, ktoré pomáhajú zlepšovať ochranu zdravia a bezpečnosť užívateľov

rozpúšťadiel. Následný prieskum ukázal, že 90% spoločností považovalo plagát za „užitočný a poučný“ a 79% spoločností sa obdobne vyjadrilo o brožúre.

Skupina ESIG nadviazala na tieto snaženia aj v r. 2006, aby zhodnotila, nakoľko sa uvedenou kampaňou podarilo obsiahnuť cieľové publikum, a v súčinnosti s európskymi distribútormi chemických látok zamýšľa v kampani pokračovať, aby oslovila aj ďalšie SME.

Sociálni partneri v odvetví stavebníctva a výstavby začali rokovať o spoločnej iniciatíve na zlepšenie ochrany zdravia pri používaní rozpúšťadiel. Hlavným cieľom je zvyšovať informovanosť o možnostiach bezpečného používania rozpúšťadiel. Sociálni partneri v tomto odvetví sú presvedčení, že už aj lepšie zúročenie dostupných informácií o rizikách môže samo osebe pomôcť znížiť riziká z povolania, ak obaja sociálni partneri budú postupovať v tejto oblasti spoločne.

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA 4

PRAKTICKÉ, REALISTICKÉ ... A BEZPEČNÉ

Mnohí užívatelia prípravkov na ochranu rastlín – najmä v stredomorskej oblasti, kde sa dopestuje väčšia časť poľnohospodárskej produkcie v Európe – pracujú v horúcom a vlhkom prostredí. Vzhľadom na podnebie a na ďalšie faktory poľnohospodári a ich zamestnanci – aj napriek podrobnému označeniu a pokynom – nie vždy dodržiavajú pri používaní týchto prípravkov príslušné odporúčania.

Obavy výrobcov, znásobené obavami úradných predstaviteľov, podnietili proaktívnu reakciu zo strany výrobcov a združení. V r. 2002 sa začalo s pilotným programom, z ktorého sa medzičasom stal najvýznamnejší program obhospodarovania výrobkov realizovaný v celej južnej Európe s cieľom zabezpečiť bezpečné a zodpovedné používanie týchto výrobkov. Tento program nesie názov Iniciatíva za bezpečné používanie a upriamuje sa na poľnohospodárov v Španielsku, Portugalsku, Francúzsku, Taliansku a Grécku.

Európske združenie na ochranu plodín (European Crop Protection Association, ECPA) si spolu s národnými združeniami od začiatku uvedomovalo, že kľúčom k úspechu sú praktické a realistické riešenia, ktoré sa efektívne oznámia cieľovému publiku, čiže užívateľom. Znamenalo to zaangažovanie a spoluprácu s celým radom zainteresovaných strán vrátane štátnych orgánov, dodávateľského reťazca (najmä distribútorov) a médií. V Almerii v Španielsku, kde sa konala pilotná fáza programu, sa výrobcovia, vývozcovia a univerzity zúčastnili aj na testovaní ochranných odevov a aplikátorov.

Tento projekt je riadený a financovaný na európskej úrovni, ECPA však úzko spolupracovala aj s národnými združeniami a tak zabezpečila efektívne riešenie otázok lokálneho rázu – či už sa týkali kultúry, legislatívy, druhu plodiny, a pod. Informačno-osvetové kampane sa zameriavajú na poľnohospodárov, družstvá, distribútorov a tvorcov predpisov a využívajú sa pri nich billboardy, inzercia v časopisoch, rozhlasové reklamy, plagátky, video, webové stránky, účasť na podujatiach, veľtrhy a školiace programy. Informácie sa pravidelne ponúkajú aj firemným a lokálnym médiám.

PILOTNÝ PROJEKT

V záujme získania objektívneho pohľadu na skutočnú situáciu v oblasti používania týchto výrobkov si ECPA v r. 2002 dala urobiť nezávislý východiskový prieskum. Vykonali sa pozorovania úkonov pri miešaní, plnení a aplikácii postrekovej zmesi a viedli sa osobné rozhovory s reprezentatívnou vzorkou 200 malých až stredných pestovateľov v Španielsku.

Prieskumom sa zistilo, že hlavnými problémami z hľadiska bezpečnosti operátorov sú aplikátory a metódy, osobné ochranné pomôcky a hygiena vo všeobecnosti. Identifikovalo sa tridsať rozhodujúcich faktorov úspešnosti, na ktorých sa má ďalej pracovať, aby došlo k zlepšeniu situácie. Prieskum napríklad ukázal, že len 5 – 8% pestovateľov si prečíta bezpečnostné upozornenia na etikete a informácie o požadovanom spôsobe ochrany, pričom iba polovica pestovateľov mala oblečenú kombinézu a čižmy a menej ako polovica mala na rukách rukavice.

V januári 2005 sa vykonali pozorovania a viedli rozhovory s tými istými 200 pestovateľmi. Tento nadväzujúci prieskum sa zamerail na faktory úspešnosti vytypované v r. 2002, aby sa zmerali výsledky projektu. U všetkých 30 faktoroch úspešnosti sa preukázal pozitívny trend.

Napríklad počet pestovateľov, ktorí nosili rukavice počas prípravy postrekovej zmesi a plnení aplikátora sa zvýšil z 38 na 63% a počet operátorov, ktorí holými rukami prichádzali do styku s výrobkom, klesol zo 44 na 17%. Počet pracovníkov, ktorí počas aplikácie mali na sebe kombinézu, vzrástol z 58 na 75% a počet prípadov kontaktu nechránených rúk a nôh s postrekom klesol zo 40 na 14%.

Tejto iniciatíve sa dostalo pochvál z mnohých strán. Ako sa vyjadril jeden poľnohospodár: „Pre nás je veľmi dôležitá jednoduchosť pri používaní, t.j. užívateľský komfort. Zúčastnil som sa na pokusoch na zistenie komfortu [pri používaní prípravkov na ochranu rastlín] a postrehol som výrazné rozdiely medzi rôznymi druhmi testovaného oblečenia. Myslím si, že to bol veľmi dobrý nápad vykonať tieto pokusy a v projekte zohľadniť naše názory.“

Jeden účastník z organizácie zastupujúcej družstvá a vývozcov to opísal ako: „veľmi pozitívnu skúsenosť, pretože vykonanými štúdiami sa prišlo na doposiaľ neznáme informácie. To pomáha odborníkom na prevenciu rizík z povolania pri poradenstve týkajúcom sa primeraných preventívnych opatrení pre pracovníkov, ktorí používajú prípravky na ochranu rastlín.“

ZVYŠOVANIE POVEDOMIA

V Grécku na Kréte sa v oblasti so skleníkami zvanej Ierapetra realizuje Iniciatíva za bezpečné používanie. Tu prispôbili miestnym podmienkam mnoho poznatkov získaných v Španielsku. Na čele tejto iniciatívy je Grécke národné združenie na ochranu plodín HCPA. Na úradných miestach a u zainteresovaných strán sa táto iniciatíva stretáva s priaznivým ohlasom.

V Minho v severnom Portugalsku sa tento program orientuje na početných maloroľníkov, ktorí v tejto oblasti obrábajú vinice. Oficiálne orgány, napríklad útvary na ochranu plodín na Ministerstve poľnohospodárstva, potvrdili svoj záväzok podpísaním dohody s národným združením výrobcov ANIPLA. Svoju podporu potvrdili aj orgány miestnej samosprávy, poľnohospodárske združenia a distribútorové siete. Výsledkom východiskového prieskumu medzi 200 poľnohospodármi bolo 12 hlavných poučení ohľadne bezpečnosti a vymedzenie 17 faktorov úspešnosti. Predmetom riešenia je ochrana zdravia a bezpečnosti, etikety, prípravky na ochranu rastlín počas prípravy postrekovej zmesi, jej plnenia a aplikácie, obaly a zaškolenie.

Vo Francúzsku už jestvuje celý rad dobre zabehnutých aktivít zameraných na bezpečné používanie. Vinárska oblasť Bordeaux bola zvolená ako miesto, kde by sa mali zosynchronizovať tieto už bežiacie projekty s Iniciatívou ECPA za bezpečné používanie. Na základe výsledkov východiskového prieskumu sa rozhodlo, že hlavný dôraz sa bude klásť na nabádanie príslušných ministerstiev, aby zaviedli školenia, a na spoluprácu s distribútormi, družstvami a predajcami, a to v záujme zabezpečenia vhodných prípravkov na ochranu rastlín.

S Iniciatívou za bezpečné používanie sa začalo aj v Apuglii v južnom Taliansku. Bol vykonaný východiskový prieskum medzi operátormi, ktorí ošetrojú zeleninu v skleníkoch aj na poliach, a s pracovníkmi, ktorí postrekujú týmito prípravkami vinič. V rámci východiskového prieskumu sa konali štyri rôzne focus skupiny a urobilo sa 290 telefonických interview.

Bezpečné používanie prípravkov na ochranu rastlín je však nikdy sa nekončiacim podujatím – na tomto poli je ešte stále čo robiť. Budú pokračovať informačno-osvetové akcie a školenia a ECPA si je istá, že vďaka týmto aktivitám týkajúcim sa hospodárenia s výrobkami sa dočká ďalších zlepšení v budúcnosti.

Do prebiehajúcich aktivít sa zapoja aj GEOPA a EFFAT, čiže sociálni partneri v poľnohospodárstve, ktorí už naznačili svoj záujem o túto iniciatívu ECEG a EMCEF. V nastávajúcich mesiacoch prebehnú ďalšie rokovania.

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA 5

OBHOSPODAROVANIE KYANIDOV OD ICH VZNIKU AŽ PO LIKVIDÁCIU

Kyanidy sú zaradené medzi vysoko toxické látky, čo znamená, že pri každej ich aplikácii a vo všetkých etapách logistického cyklu od výroby, skladovania a expedície až po ich použitie a následnú likvidáciu s nimi treba nakladať veľmi opatrne.

Zámerom členských spoločností Skupiny výrobcov kyanidov (Cyanides Sector Group, CSG) je zabezpečiť, aby sa s ich výrobkami v celom dodávateľskom reťazci zaobchádzalo vysoko profesionálne, s prihliadnutím na toxické vlastnosti kyanidov a na potenciálne riziká s nimi spojené. Členské spoločnosti dobrovoľne využívajú celý rad kľúčových nástrojov, ktoré spravidla idú nad rámec legislatívnych požiadaviek, a to častokrát až výrazne. K týmto nástrojom patrí okrem iného:

- Intenzívne informovanie, školenie a motivovanie vedenia aj pracovníkov na pracoviskách zákazníkov na celom svete, a to v záujme bezpečnej manipulácie so zvláštnym dôrazom na užívateľov v priemysle, distribútorov a dopravcov.
- Rozpracovanie a realizácia vzorových riešení v záujme dodržiavania bezpečnostných a organizačných požiadaviek v súvislosti s manipuláciou, najmä pri medzinárodnej ťažbe zlata, v chemickom priemysle a pri galvanizácii.
- Bezpečná manipulácia vďaka aktivitám určeným na šírenie osvedy medzi obyvateľstvom.

DOBROVOLNÝ KÓDEX, AUDITY VYKONÁVANÉ TREŤOU STRANOU

V snahe o praktické uskutočnenie týchto predstáv členovia skupiny úzko spolupracovali so širokým spektrom zainteresovaných strán pod hlavičkou Programu OSN pre životné prostredie (United Nations Environmental Programme, UNEP) na vývoji Medzinárodného kódexu na riadenie kyanidov (International Cyanide Management Code, ICMC). Tento kódex vypracovali v r. 2000. Ide o dobrovoľný celosvetový program pre ťažbu zlata, ktorá predstavuje jedného z hlavných spotrebiteľov kyanidu. Do tohto programu je začlenený aj audit signatárov vykonávaný

treťou stranou v záujme dodržania predpisov. Kódex sa zaoberá výrobou, dopravou, skladovaním a použitím kyanidov a postupným vyradovaním zariadení využívajúcich kyanidy pri ťažbe zlata z prevádzky. Podrobnosti – vrátane výsledkov auditu – sú k dispozícii na obsiahlej a pravidelne aktualizovanej webovej stránke www.cyanidecode.org.

Zodpovedné obhospodarovanie kyanidov, a to bez ohľadu na konkrétnu aplikáciu, si vyžaduje celostný prístup k činnostiam danej spoločnosti. Spoločnosti prináležiace do Skupiny výrobcov kyanidov (Cyanides Sector Group, CSG) ponúkajú komplexné zaškolenie pre tých, čo manipulujú s kyanidmi, prevádzajú ich, skladujú a používajú. Bezpečnosť má prvoradú dôležitosť a celoplošne sa sleduje vo všetkých oblastiach prevádzky. Napríklad v laboratóriách ma prístup k týmto výrobkom len personál so schválenými kompetenciami. Potom, čo výrobok opustí prevádzku, musia dodávatelia formou rozsiahlych školiacich programov pre pracovníkov v celom dodávateľskom reťazci zabezpečiť, aby si ochrana zdravia, bezpečnosť a životné prostredie aj naďalej zachovali prioritu.

Skupina je pevne presvedčená, že ak sa predstavitelia štátnej správy, mimovládnych organizácií, regulačných orgánov a ďalších subjektov čoraz viac zamerajú na tieto výrobky na medzinárodnej a národnej úrovni, už len vďaka tomu samému získavajú zodpovední dodávatelia konkurenčnú výhodu. Stanovisko členských spoločností je, že ak v predstihu pred regulačnými orgánmi sami zaujmú proaktívny prístup k ochrane zdravia, bezpečnosti a životného prostredia a k hospodáreniu s chemickými látkami, vo veľkej miere si tak zabezpečia udržateľnú budúcnosť pre svoje prevádzky.

Hoci v prevádzkach, kde sa pracuje s inherentne toxickými výrobkami, napríklad s kyanidmi, sú otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci prvoradou prioritou, spoločnosti zameriavajú značné úsilie aj na nachádzanie spôsobov, ako zabrániť kontaktu ľudí a životného prostredia s týmto výrobkom, čím by sa minimalizovali potenciálne riziká.

Skupina okrem toho podporuje snahy o určenie schodných alternatív k použitiu kyanidov, a to najmä pri ťažbe zlata. Vychádza sa pritom z predpokladu, že každé úsilie zacielené na bezpečné používanie vysoko toxických látok by malo zahŕňať aj preskúmanie možnosti ich náhrady menej toxickými látkami.

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA 6

FORMACARE – BEZPEČNOSŤ NA PRACOVISKU, ZODPOVEDNÁ STAROSTLIVOSŤ A DIALÓG ZAJINTERESOVANÝCH STRÁN

FormaCare zastupuje kľúčových európskych výrobcov formaldehydu, aminoplastových lepidiel a polyolov. Cieľom FormaCare je propagovať udržateľné používanie formaldehydu a výrobkov na báze formaldehydu medzi svojimi členmi a ich zákazníkmi, s náležitým prihliadnutím k ochrane zdravia a starostlivosti o životné prostredie. Zodpovednú starostlivosť a efektívne obhospodarovanie výrobkov ponímame ako formovanie otvoreného a efektívneho dialógu so všetkými zainteresovanými na fundovanom vedeckom základe.

Aby sme učinili zadosť tejto ambícii a zdôvodnili svoj prístup, usporiadame „Firemné podujatie o najlepšej praxi“. Táto akcia sa uskutoční v prevádzkach troch členských spoločností v Belgicku, Nemecku a vo Fínsku v septembri 2006. Vedenie spoločností Sadepan, Kronospan a Dynea uvítalo túto iniciatívu a rado poskytne svoje priestory v Genku, Lampertswalde a Hamine na účely tohto podujatia. Okrem toho je aktívnym a významným partnerom Európska federácia pracovníkov chemického priemyslu, čo dokážeme aj týmto podujatím.

Priestor otvorený pre voľnú diskusiu

Touto dobrovoľnou iniciatívou chce FormaCare aktívne prispieť k zvýšeniu informovanosti obyvateľstva. Hodláme ukázať, že náš prístup je vedecky podložený a zodpovedný. Chceme preto predviesť, ako dokážeme zabezpečiť bezpečné používanie dôležitej látky.

Využitím existujúcej infraštruktúry členských spoločností vznikne skvelé fórum na široko koncipovanú diskusiu. Zabezpečíme, aby pozvánku na účasť na tejto akcii dostali všetky zainteresované skupiny. Naším skutočným záujmom je skvalitniť dialóg nielen s regulačnými orgánmi a politickými činiteľmi na úrovni EÚ, ale aj s lokálnymi skupinami. Okrem predstaviteľov rozhodovacích orgánov z Bruselu preto pozveme aj zamestnancov a zástupcov podnikových rád, odborov, miestnej samosprávy, štátnych orgánov a občanov. Na podčiarknutie zásadnej dôležitosti, ktorú FormaCare pripisuje vedeckej dimenzii pri všetkých formách dialógu zainteresovaných strán, budú k aktívnej účasti na tomto podujatí prizvaní aj toxikológovia a ďalší odborníci. Takto budeme môcť komunikovať svoje odborne fundované stanovisko za naše odvetvie najširšiemu publiku a zároveň si vypočuť ich názory a odpovedať na prípadné otázky, ktoré sa môžu počas podujatia objaviť.

Bezpečnosť na pracovisku: náš každodenný cieľ

Členské spoločnosti FormaCare sa snažia docieľiť bezpečnú prevádzku svojich závodov a priebežné využívanie programov na meranie expozície na pracoviskách. Osobitne sa evidujú údaje o každom pracovníkovi, čo umožňuje spoločnostiam bez prerušenia spätne sledovať expozíciu zamestnancov za obdobie 20 rokov. Pomocou „osobných zariadení na odber vzoriek vzduchu“ sa robia efektívne merania kvality vzduchu v dvoch komplementárnych režimoch. Najprv sa meria vrcholná expozícia počas krátkeho obdobia 15 minút a potom v priebehu 8 hodín je možné kvantifikovať

dlhodobú expozíciu tým najpresnejším spôsobom. Výsledky takýchto presných meraní otvorene oznamujeme našim zamestnancom a ďalším zainteresovaným stranám. Je prirodzené, že neoddeliteľnou súčasťou programu bezpečnosti v našich spoločnostiach je aj dodržiavanie medzinárodných noriem pre životné prostredie, napr. ISO 14001 a prípustných limitov v rámci integrovanej prevencie a kontroly znečistenia (Integrated Pollution Prevention and Control, IPPC).

Prevzatie zodpovednosti

Zastávame názor, že nestačí, aby si naše členské firmy uvedomili svoju zodpovednosť. Musia aj prevziať zodpovednosť za spoločnosť, životné prostredie a – nadovšetko – za svoje najcennejšie aktívum: vlastných zamestnancov. Zaručenie bezpečnosti na pracoviskách bolo preto najsilnejším hybným činiteľom našej snahy ešte viac zvýšiť bezpečnosť už aj tak bezpečných chemických látok prostredníctvom početných výskumných programov a neustáleho zdokonaľovania výrobných technológií. Zamestnanci, odborníci na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, podnikové rady a riadiaci pracovníci sa rovnakým dielom zúčastňujú na vypracovaní akčného plánu pre bezpečnú manipuláciu. Na tomto Firemnom podujatí o najlepšej praxi budeme tento kľúčový aspekt demonštrovať všetkým záujemcom počas obhliadky závodu. Účastníci obhliadky získajú základnú predstavu o mechanizmoch na kontrolu expozície a ďalších zavedených preventívnych opatreniach, ktorými sa dosahuje bezpečnosť na pracoviskách.

Komunikovanie zámeru

V dnešnom svete sme vystavovaní množstvu rôznych obrazov, sloganov a myšlienok. Veríme, že Firemné podujatie o najlepšej praxi je aj vďaka svojim účastníkom jedinečnou príležitosťou jasne vyjadriť stanovisko nášho odboru, a to tým, že kľúčové posolstvá podáme objektívnym a vedecky fundovaným spôsobom. Preto bude toto podujatie sprevádzať široké spektrum komunikačných akcií a činností. Na toto podujatia budú pozvaní zástupcovia miestnych médií a novinárom sa popritom umožnia aj separátne rozhovory priamo na mieste.

Týmto Firemným podujatím o najlepšej praxi hodláme dosiahnuť: otvorenú diskusiu zainteresovaných o odbornej stránke, o bezpečnosti na pracoviskách, o zodpovednosti výrobcov vo všeobecnosti a o našom predsavzatí byť prínosom pre spoločnosť.